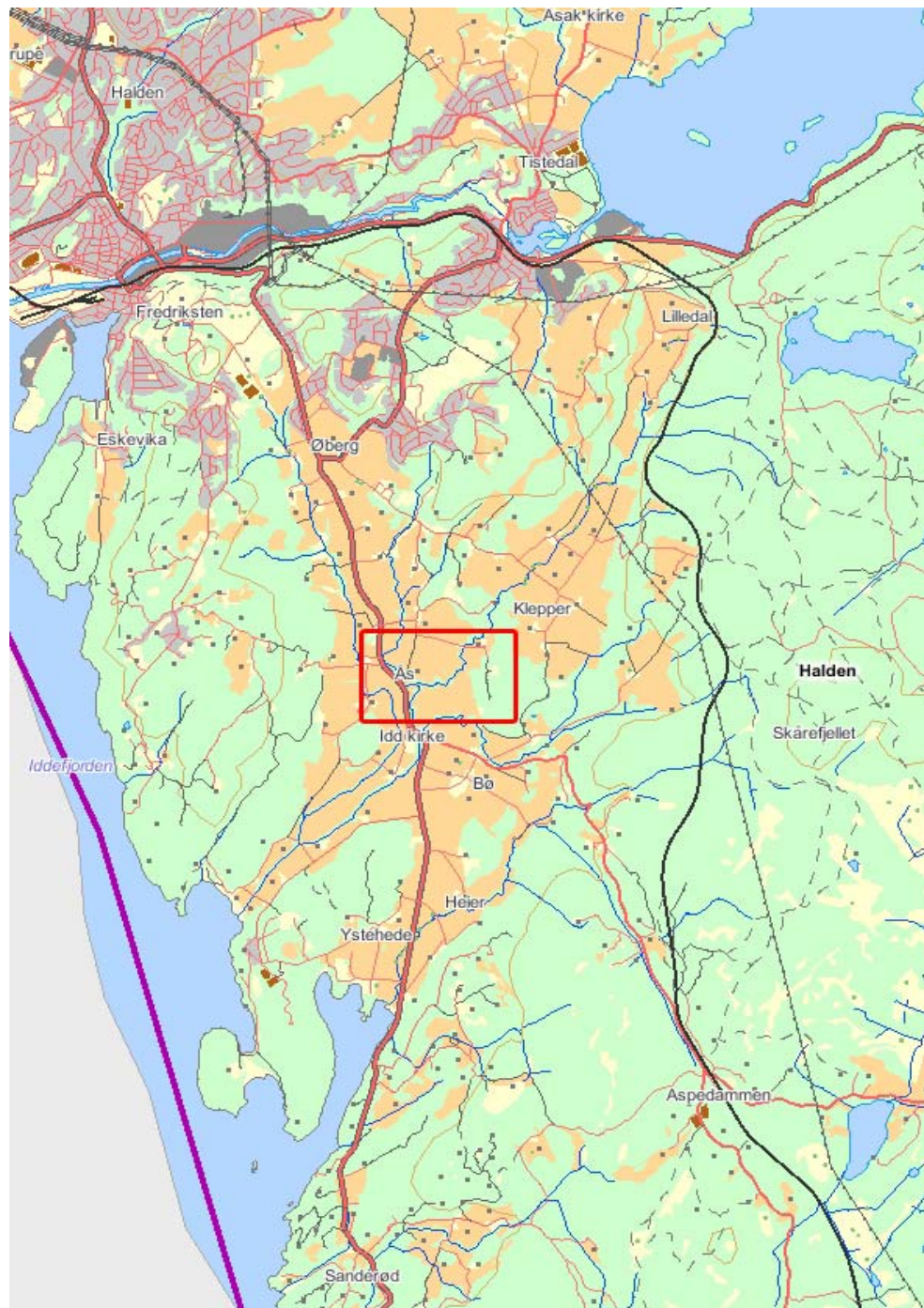

KLEPPERBEKKEN , IDD, HALDEN KOMMUNE

NATURKARTLEGGING OG VURDERING AV NATURVERDIER

Notat 2009:1

Utførende institusjon: Wergeland Krog Naturkart	Kontaktperson: Ola Wergeland Krog	Medarbeidere: Ola Wergeland Krog
Oppdragsgiver: Fylkesmannen i Østfold	Kontaktperson: Geir Hardeng	Dato: 19. oktober 2009
Referanse: Wergeland Krog, O.M. 2009. Klepperbekken, Idd, Halden kommune. Naturkartlegging og vurdering av naturverdier. <i>Wergeland Krog Naturkart Notat 2009-1:1-7.</i>		
Referat: Wergeland Krog Naturkart har på oppdrag for Fylkesmannen i Østfold ved Geir Hardeng gjennomført en befaring av en utvalgt strekning av Klepperbekken som er en del av bekkesystemet "Iddebekkene". Kartleggingen konkluderte med at dette er en av de naturfaglig mest interessante strekningene i bekkesystemet. Bekken er fint meandrert og omgitt av dyrket mark. Galleriskogen består av Gråor-heggeskog, Svartor-utforming C3c. Strekingen er inndelt i 3 kategorier etter naturfaglig kvalitet men det understrekes at hele den kartlagte strekingen vurderes som en svært viktig naturtype (A). Ingen spesielle arter påvist men flere viktige elementer som f.eks. avsnørte meandersvinger, storvokst svartor, gytesubstrat i bekken (egnet gyteområde for sjøørret) samt mye død ved. Strekingen er en del av en større avgrenset naturtype med høyeste naturtypeverdi A og inngår dessuten i et svært viktig viltområde. Konklusjon: Den kartlagte bekkestrekingen er en av de fineste strekningene av det nasjonalt viktige bekkesystemet "Iddebekkene".		
4 emneord: Iddebekkene Meanderbekk Biomangfold Naturtypekartlegging		

INNHold

1	INNLEDNING	4
2	PLANOMRÅDET	4
2.1	Lokalisering	4
2.2	Naturgrunnlag.....	4
3	NATURFAGLIGE UNDERSØKELSER	5
3.1	Søk i litteratur og offentlige samlinger	5
3.2	Feltundersøkelser.....	5
4	REFERANSER	7

1 INNLEDNING

Wergeland Krog Naturkart har på oppdrag for Fylkesmannen i Østfold ved Geir Hardeng gjennomført en kartlegging og vurdering av en avgrenset strekning av det nasjonalt viktige bekkesystemet på Iddesletta i Halden kommune, Østfold (fig. 1).

Alle offentlig tilgjengelige databaser på Internett er gjennom søkt i juli 2009, og området ble befart av Ola Wergeland Krog den 4. juli 2009.

Der det omtales nasjonale rødlistearter refereres det til den foreliggende rødlisten "Norsk Rødliste 2006" (Kålås et al. 2006).

2 PLANOMRÅDET

2.1 Lokalisering

Den kartlagte strekningen av Klepperbekken i bekkesystemet "Iddebekken" og ligger omtrent midt på Iddesletta i Halden kommune, Østfold. Den vurderte strekningen er på ca. 750 meter og starter ca 400 m NØ for Idd kirke ved gården Ås.

Den nederste delen av bekken mot riksvei 22 er delvis åpnet opp og er i dag sauebeite, dette området er ikke tatt med i kartleggingen. Hele området er i privat eie og har flere grunneiere.

2.2 Naturgrunnlag

Planområdet består av en bekk som meandrerer gjennom et større, flatt område med marin leire som ble avsatt her på slutten av siste istid. Bekkeløpet er en del av et større bekkesystem med forgreninger som drenerer et stor del av Iddesletta. Bekkeløpet har i dag tilsynelatende urørt galleriskog men det er rimelig sikkert at hele bekkeløpet har fungert som husdyrbeite i tidligere tider.

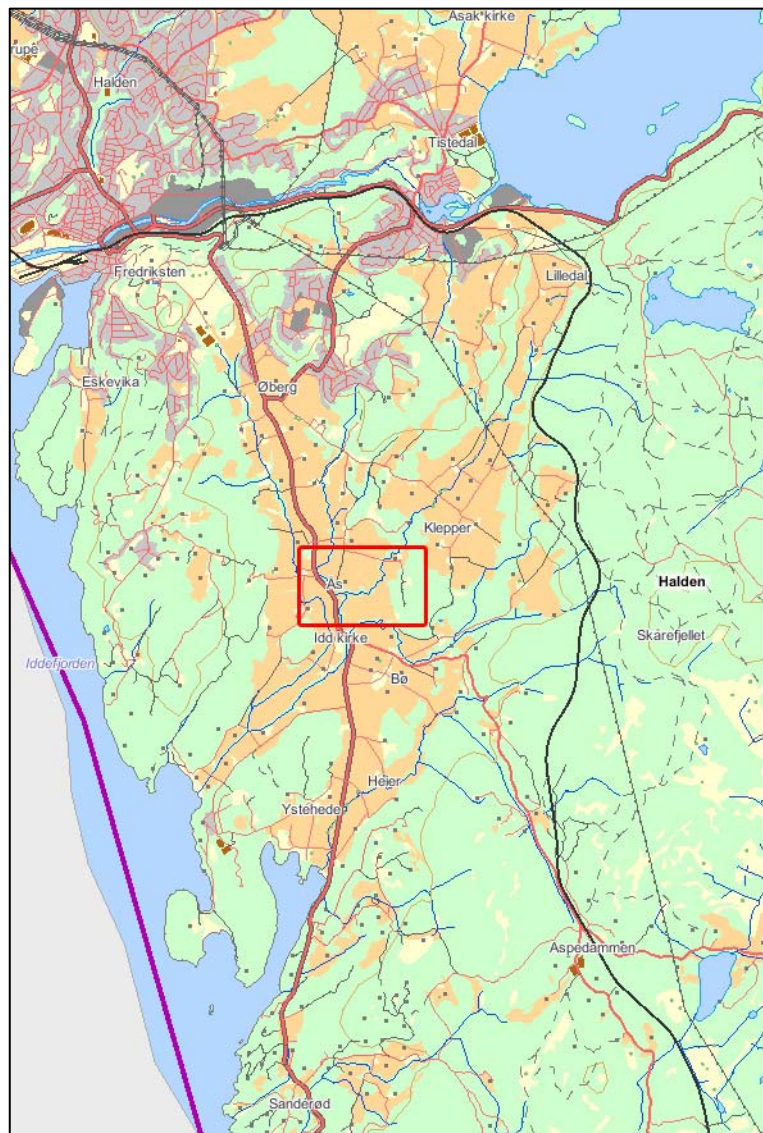

Fig. 1. Oversiktskart som viser den kartlagte strekningen av Iddebekken i Halden kommune.

3 NATURFAGLIGE UNDERSØKELSER

3.1 Søk i litteratur og offentlige samlinger

I rapporten over biomangfold i Halden kommune (Wergeland Krog 2002) inngår hele den kartlagte bekkestrekningen i en større naturtype som er registrert som en "Viktig bekkedrag" (E06) og er gitt verdien Svært viktig (A) i kommunens naturtypedatabase "Natur2000" (Halden kommune 2009). Den er her registrert som lokalitet 262 Kirkebekken – Vevlenbekken og det er oppgitt at "Iddebekken" er det mest verneverdige bekkesystem i åpent kulturlandskap i Østfold.

Den aktuelle bekkestrekningen inngår også som en del av et Svært viktig viltområde med hovedvekt på områdets svært tette hekkebestander av spurvefugl samt dets landskapsøkologiske betydning (Wergeland Krog 1996)

Et søk etter rødlistearter i offentlige samlinger som er publisert på web (Artsdatabanken 2009) ga et usikkert lokalisert funn av den sårbare (VU) arten dvergspett fra 1993. Det er usikkert om funnet er gjort akkurat her, men det er ingen tvil om at hele den kartlagte bekkestrekningen er et potensielt hekkeområde for denne rødlistearten.

3.2 Feltundersøkelser

Det ble foretatt feltundersøkelse i området den på strandenga den 9. september 2009 og hele strekningen fra A til D på figur 2 ble befart. Den nederste delen av bekkeløpet mellom riksvei 22 og punkt A på figur 2 er opparbeidet til sauebeite og inngjerdet med 5 tråders strømgjerde. Skogen her er kraftig tynnet ut og bekkeløpet er i dag å betrakte som hagemark.

Det er sannsynlig at hele bekkeløpet har vært beitet av husdyr i tidligere tider, men dette er det i dag ingen spor etter i området i dag. Galleriskogen har fått utvikle seg fritt og er i dag preget av stedvis storvokst oreskog. Vegetasjonstypen består hovedsakelig av Gråor-heggeskog med Svartor-utforming C3c som erstatter Gråor-heggeskog i kyststrøk.

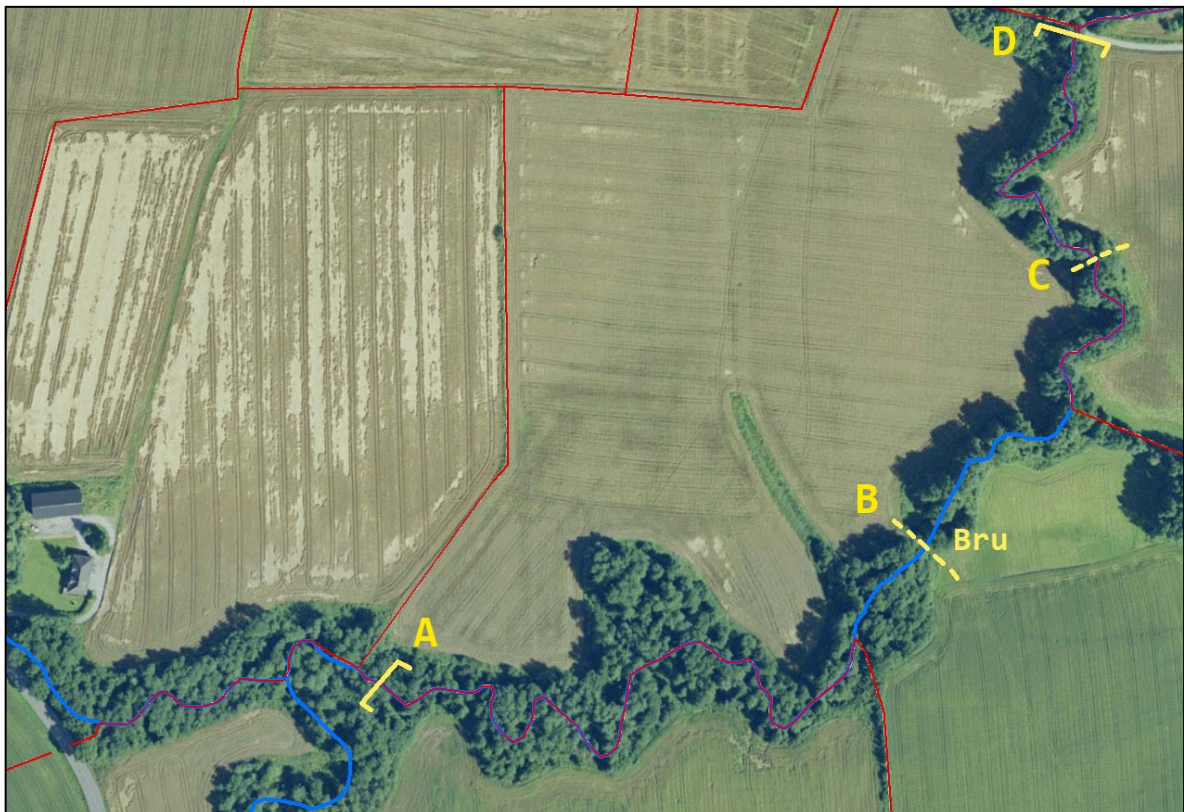

Fig. 2. Den befarte strekningen av Klepperbekken strekker seg fra A til D

Tresjiktet domineres av en blanding av svartor, gråor og hegg med innslag av andre treslag som bjørk og spisslønn. Store svartortrær forekommer og under ett av dem ble det påvist et grevlinghi (fig. 3). Tresjiktet er stedvis svært tett, noe som resulterer i at feltsjiktet er mer glissent og ikke så frodig. Det antas at C3c- Svartor-utformingen er en sen gjengroingsfase på tidligere beitemark (Fremstad 1997), noe som støtter antakelsen om at bekkeløpet tidligere har vært husdyrbeite.

Fig. 3. Grevlingen trives i området og det er mange grevlinglatriner og dessuten et grevlinghi under ei stor svartor. Foto: Ola M. Wergeland Krog.

Det var relativt mye død ved, hovedsakelig av svartor og gråor, og orekjuke ble påvist på flere stammer.

Tresjiktet er stedvis svært tett slik at feltvegetasjonen ofte er glissen. Strutseving, brunrot, brennesle, villrips, stikkelsbær, skogsivaks og humle er vanlig forekommende arter, men ofte består også bakken av naken leire med flekker av mose.

Det ble observert ørretyngel i bekken, trolig sjørret og substratet i bekken er flere steder egnet gytesubstrat for ørret. Vannet var ved befaringen også bemerkelsesverdig klart selv om ikke vannføringen var spesielt lav. Dette indikerer at strekningen også kan være en viktig gytestrekning / oppvekstområde for sjørret.

Den kartlagte strekningen er inndelt i tre deler etter naturfaglige kvaliteter. Den nederste delen (A-B på fig. 1) er den mest interessante med flotte buktninger og minst to avsnørte meandersvinger, den ene er tørr ved normal vannføring, den andre har stillestående vann og fungerer som en dam. I denne delen (A-B) er også bekkedraget dypest i forhold til omkringliggende jorder. Nedenfor brua (se fig.1) er det en foss og en fossekulp som er viktig for fisk i tørre perioder. Fossen vurderes å ikke være til hinder for oppvandrende gytefisk. Forekomster av død ved er også med på å øke området naturverdi. Noen utglidninger av bredden forekommer og det ligger to dreneringsrør ut i bekken.

Ovenfor brua (B-C) er galleriskogen noe mindre mektig og bekkedalen er grunnere i forhold til omkringliggende jorder. Her er det fortsatt storvokst oreskog med mye død ved. Ett drensrør ble påvist, ellers ingen negative inngrep.

På strekningen C-D er galleriskogen spesielt på østsiden av bekkeløpet betydelig smalere og med mindre trær. Vestsiden er fortsatt relativt bred og strekningen mellom C-D har fine naturkvaliteter, men ikke så utpreget som bekkeløpet nedenfor.

Ovenfor veibrua ved D er galleriskogen tynnet og feltsjiktet er frisert / "parkifisert" og bekkeløpet er her nesten i på høyde med landskapet omkring. De naturfaglige kvalitetene er her betydelig lavere.

Det befarte området er uten tvil en av de fineste og mest naturfaglig interessante delene av bekkene på Iddesletta. Her inngår minst to fine forekomster avsnørte meandersvinger. Dette er mindre vanlige elementer langs meanderende bekkeløp da disse ofte blir gjenfylt og det innvunne arealet blir dyrket opp. Dessuten er oreskogen av stor mektighet og det er mye storvokste trær og død ved langs bekken.

Området vurderes som en svært verdifull og spesielt fin strekning av et område som allerede er vurdert til å være av nasjonal verdi (Svært viktig A).

4 REFERANSER

Artsdatabanken 2009. Artssøk; <http://artskart.artsdatabanken.no/FaneArtSok.aspx>. Lastet ned 19. okt. 2009.

Direktoratet for Naturforvaltning 2009. Naturbasen.
http://dnweb12.dirnat.no/nbinnsyn/NB3_viewer.asp. Lastet ned 7. juli 2009.

Fremstad, E. 1997. Vegetasjonstyper i Norge. – *NINA Temahefte 12*; 1-279.

Fremstad, E. & Moen, A. (red.) 2001. Truete vegetasjonstyper i Norge. – *NTNU Vitenskapsmuseet Rapp. bot. Ser. 2001-4*: 1-231.

Halden kommune 2009. Natur2000. Elektronisk database med oversikt over viktige lokaliteter for vilt og annet biologisk mangfold. Utskrift okt. 2009.

Wergeland Krog, O.M. 2002. Biologisk mangfold i Halden kommune. Kartlegging av naturtyper og viktige lokaliteter for biologisk mangfold. Wergeland Krog Naturkart og Halden kommune. 27 s. + kart.

Wergeland Krog, O. M. 1996. Viltet i Halden. Kartlegging av viktige viltområder, forvaltningsplan for viltressursene. Halden kommune og Fylkesmannen i Østfold. 98s. + kart.